



Mirasbırakanın Vasiyetnamesinde Ölünceye Kadar Kendisine Bakılması Koşuluna Bağladığı Ölümüne Bağlı Tasarrufları^(*)



The Testamentary Dispositions of the Testator in His Will, Which are Subject to the Condition of Taking Care of Him Until His Death

Cannur ERCAN



Doktor Öğretim Üyesi

Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Medeni Hukuk Anabilim Dalı

Anahtar Kelimeler

Vasiyetname,
Ölümüne Bağlı
Tasarruflarda Koşul,
Ölünceye Kadar
Bakma Kaydı,
Miras Hukuku Nitelikli
Ölünceye Kadar
Bakma Sözleşmesi,
Şekil.

Keywords

Testament,
Conditions in Death
Related Disposals,
Condition of Care until
Death,
Inheritance Law
Qualified Contract to
Care until Death,
Form.

Öz

Çalışmanın odak noktası mirasbırakanın, vasiyetnamesinde kendisine ölünceye kadar bakması koşuluyla belirli bir kişi lehine yaptığı ölümüne bağlı kazandırmalarıdır. Ölünceye kadar bakım ve ilgiye, gözetilmeye ihtiyaç duyan kimselerin, bu ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlamak için ayrıca Borçlar Kanunu'nda düzenlenen ölünceye kadar bakma sözleşmesine başvurabilme imkanları da bulunmaktadır (BK m. 611 vd.). Ancak mirasbırakanın bir sözleşme ilişkisini tercih etmek yerine kendisine ölünceye kadar bakması koşuluyla belirli bir kimseyi mirasçısı atamasına veya bu kimse lehine belirli mal vasiyetinde bulunmasına da hukuken bir engel bulunmamaktadır. Mirasbırakanın ölünceye kadar bakılması koşuluyla yaptığı ölümüne bağlı tasarrufları hakkında gerekli bilgilere yer verildikten sonra değinilen iki hukuki imkânın, özellikle bakım alacaklısının Miras Hukuku nitelikli ölünceye kadar bakma sözleşmesinden doğan hak ve yükümlülükleri bakımından birbiri ile karşılaştırılması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda ölünceye kadar bakma sözleşmesine, çalışmada ele alınan konunun gerektirdiği kapsamda yer verilecektir. Son olarak mirasbırakanın, ölümüne kadar ona bakılması koşuluna bağladığı ve belirli bir kişi lehine yaptığı ölümüne bağlı tasarruflarına ilişkin karşılaşılabilecek bazı hukuki meselelere değinilecektir.

Abstract

In this study, the testamentary acquisitions made by the testator in favour of a certain person on the condition that he/she will take care of him/her until his/her death will be discussed. Persons who are in need of care, attention and supervision until death have the opportunity to apply for a contract of care until death regulated in the Code of Obligations in order to ensure that these needs are met (Art. 611 et seq.). However, there is no legal obstacle for the heir to appoint a specific person as his/her heir or to make a bequest of certain property in favour of this person on the condition that he/she will take care of him/her until his/her death instead of preferring a contractual relationship. After providing the necessary information about the testamentary dispositions of the heir regarding the appointment of an heir or testamentary beneficiary on the condition of being cared for until death, it is aimed to compare these two legal possibilities with each other, especially in terms of the rights and obligations of the care creditor arising from the contract of care until death with the inheritance law. In this direction, the maintenance contract until death will be included within the scope required by the subject matter of the study. Finally, some legal issues that may be encountered regarding the testamentary dispositions made by the heir in favour of a certain person, which are conditional on the care of the heir until his death, will be addressed.

^(*) Araştırma Makalesi.
Hakem denetiminden geçmiştir.
Gönderim Tarihi: 29.10.2024, Kabul Tarihi: 10.12.2024.

GİRİŞ

İnsanlar, çeşitli sebeplerle bir başkasının ilgisi ve gözetimine, bakımına ihtiyaç duyabilmektedirler. Özellikle yaşlılık ve/veya hastalıkları nedeniyle bu kimseler ihtiyaç duydukları bakım, gözetim ve ilgiyi temin etmek amacıyla ölüncüye kadar bakma sözleşmesi olarak anılan sözleşmeye başvurabilmektedirler (BK m. 611 vd.). Bu halde bakım alacaklısı, alacağının karşılığı olarak sözleşmenin karşı tarafına yapması gereken kazandırmayı tarafların anlaşmasına göre sağlığında yapabileceği gibi karşı tarafı vasiyet alacaklısı veya iradi mirasçısı olarak da atayabilecektir. Böylece ikinci olasılıkta ilkinin aksine Borçlar Hukuku değil; Miras Hukuku alanına tabi bir ölüme bağlı hukuki işlem söz konusu olur. Ölüncüye kadar bakma sözleşmesinin hangi türü tercih edilirse edilsin, sözleşmenin miras sözleşmesi şeklinde yapılması geçerlik koşuludur. Meğerki devletçe tanınmış bir bakım kurumunca yetkili makamların belirlediği koşullara uyulmuş olsun (BK m. 612). Hayatın olağan akışında karşılaşılabilecek bir diğer olasılık, mirasbırakanın ölüncüye kadar bakma sözleşmesi yapmak yerine kendisinin yaşlılığında ve/veya hastalığında ölümüne kadar bakımını üstlenecek kimseye vasiyetnamesinde maddi anlamda ölüme bağlı işlem olarak bu kimsenin mirasçı atanması veya ona belirli mal bırakılması yönündeki son arzularını vasiyetnamesinde dile getirmesidir. Bu gerçeklikten yola çıkarak çalışmanın odak noktası, mirasbırakanın kendi bakım, gözetim ve refakatini üstlenen kimseye vasiyetnamesinde yaptığı kazandırmaların hukuken değerlendirilerek, sonuçları bakımından ölüncüye kadar bakma sözleşmesinin ikinci türü ile karşılaştırılması olarak belirlenmiştir. Ayrıca mirasbırakanın, kendisine ölüncüye kadar bakması koşuluyla vasiyetnamesinde ilgili kimse lehine yaptığı ölüme bağlı kazandırmalarında dikkat edilmesi gereken meselelere yer verilmiştir.

I. MİRASBIRAKANIN KOŞULA BAĞLI ÖLÜME BAĞLI KAZANDIRMALARI

A. Genel Olarak

Mirasbırakanın ölümünden sonra hüküm ifade etmek üzere yapmış olduğu, terekesine ilişkin her türlü arzu ve talimatlarını içeren her türlü hukuki işlemi ifade eden ölüme bağlı tasarruf kavramı Medeni Kanunumuzda (MK) iki anlamda kullanılmaktadır¹: Maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflar (MK m. 514 vd.) ve şekli anlamda ölüme bağlı hukuki tasarruflar (MK m. 531 vd.). Bir ölüme bağlı işlem, ancak iki şekilde yapılabilir: Vasiyetname veya miras sözleşmesi (MK m. 514/I; MK m. 502, MK m. 503). Bir kimsenin ölüme bağlı hukuki işlem yapabilmesi ne iradi ne kanuni temsile imkân veren, mutlak² anlamda kişiye sıkı sıkıya bağlı bir haktır³. Bu işlemler, yasal veya iradi mirasçı aracılığıyla yapılamazlar⁴. Mirasbırakan, ancak yasada öngörülen ehliyet koşullarını taşıyorsa ölüme bağlı tasarrufta bulunabilir; aksi halde ölüme bağlı tasarruf yapabilmesi mümkün değildir⁵.

¹ Ölüme bağlı tasarruf kavramı “teknik anlamda tasarruf işlemi değil; bir kimsenin ölümünden sonra hüküm doğurmak üzere yaptığı irade beyanı” ile “bunun şekli ve muhtevası” ifade etmektedir. Ölüme bağlı tasarruf kavramı hakkında alıntılanan bilgi için bkz. OĞUZMAN, Kemal: *Miras Hukuku*, 6. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1995, s. 94. Ölüme bağlı tasarruf kavramının, teknik anlamda ne tasarruf işlemi ne borçlandırıcı işlem olduğu; kavramın şaşırtıcılığı hakkında bkz. SEROZAN, Rona / ENGİN, Baki İlkyay: *Miras Hukuku ve Tamamı Çözümlü Pratik Çalışmalar*, 9. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2024, s. 249-250. Ölüme bağlı tasarruf kavramı ve tanımını hakkında ayrıca bkz. KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, Necip: *Miras Hukuku*, 3. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1987, s. 125 vd.; DURAL, Mustafa / ÖZ, Turgut: *Türk Özel Hukuku - Cilt IV - Miras Hukuku*, 20. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2024, s. 54-55, Nr. 235 vd., ayrıca bkz. s. 56, Nr. 251; İMRE, Zahit / ERMAN, Hasan: *Miras Hukuku*, 17. Baskı, Der Yayınları, İstanbul, 2024, s. 51 vd.; ÇABRİ, Sezer: *Miras Hukuku Şerhi* (TMK m. 495-574) Cilt I, 2. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2022, s. 55, Nr. 94; s. 325, Nr. 507.

² *Kocayusufpaşaoğlu'nun ifadesiyle “iradi ve kanuni temsile cevaz vermeyen çok kuvvetli, mutlak bir münhasıran şahsa bağlı haktır”.* Bkz. KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, 146.

³ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 146; DURAL / ÖZ, s. 62, Nr. 283; ÇABRİ, s. 55, Nr. 94; SEROZAN / ENGİN, s. 267 vd., Nr. 22 vd.; ŞİPKA, Şükran / AKŞENER MERT, Sehil: *Güncel Yargı Kararları Işığında Soru ve Cevaplarla Miras Hukuku I*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2023, s. 58; İMRE / ERMAN, s. 59. Ölüme bağlı hukuki işlem yapılabilmesi, kişiye sıkı sıkıya bağlı hak olduğundan ölüme bağlı işlem yapacak kimsede fiil ehliyetinin bulunmamasının, aynı zamanda hak ehliyetinin de yokluğu anlamı taşıyacağı hakkında bkz. OĞUZMAN, s. 98. Ayrıca bkz. DURAL / ÖZ, s. 60, nr. 274. Ölüme bağlı işlem yapılabilmesinde iradi veya yasal temsilin mümkün olmadığı yönünde bkz. Yargıtay, 2. HD, T. 04.05.1978, E. 1978/3444, K. 1978/3580 (Kazancı). Vasiyet yapmanın kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olduğu hakkında bkz. Yargıtay, 2. HD, T. 30.5.1996, E. 1996/4287, K. 1996/5793 (Kazancı). Kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların ayır edici özellikleri ve bu hakların temsile imkân vermemesi hakkında ayrıca bkz. KARAKAŞ, Fatma Tülay: *Kişiye Sıkı Sıkıya Bağlı Haklar*, Turhan Kitabevi, Ankara, 2015, s. 32 vd., s. 36 vd.

⁴ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 146; ÇABRİ, s. 55, Nr. 94;

⁵ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 135 vd.; ÇABRİ, s. 164, Nr. 268.

Mirasbırakan, yukarıda değindiğimiz şekillerden birine uygun olarak mirasçı atama, belirli mal bırakma, mirasçılıktan çıkarma veya vakıf kurma gibi maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflar yapabilecektir⁶. Mirasbırakan, lehine ölüme bağlı kazandırmada bulunmak istediği kimseyi dilerse terekesine belirli bir oranda mirasçı atar; dilerse ona belirli (muayyen) mal vasiyetinde bulunabilir. Dilerse bunları koşula bağlı olarak da yapabilir. İlkinde mirasbırakana ölüncüye kadar bakan kişinin iradi/atanmış mirasçılığı (külli halefiyet); ikincisinde ise vasiyet alacaklısı (cüzi halefiyet) olması söz konusudur⁷. İlk haldeki cüzi halefiyet gereği, kazandırma lehdarı, mirasbırakanın ölümü ile mirasçılara karşı ileri sürebileceği bir vasiyet alacağı elde eder (MK m. 599/III, 1; MK m. 600)⁸. İkinci halde iradi külli halefiyet söz konusudur. Mirası kazanması ve tereke borçlarından müteselsil sorumluluğu bakımından, atanmış (iradi) mirasçının, yasal mirasçılardan bir farkı bulunmamaktadır (MK m. 599/I, II; MK m. 641/D)⁹.

İnceleme konumuz bakımından mirasbırakanın koşula bağladığı ölüme bağlı işlemleri önem arz etmektedir. Koşul (şart) bir hukuki işlemin hükümlerinin bağlandığı, gelecekte gerçekleşmesi ihtimali bulunan; fakat gerçekleşip gerçekleşmeyeceği şüpheli bir olay olarak tanımlanmaktadır¹⁰. Mirasbırakanın arzusu, koşulun gerçekleşmesi halinde ölüme bağlı tasarrufun hüküm ve sonuç doğurması yönünde ise geciktirici (taliki) şarttan, buna karşın koşulun gerçekleşmesi halinde artık hüküm doğurmaması yönünde ise bozucu (infisahi) şartın varlığından bahsedilecektir¹¹. Mirasbırakanın, kendisine ölüncüye kadar bakılması koşuluna bağladığı ölüme bağlı kazandırmalarda bulunulmasına da MK m. 514/I, MK m. 515/I uyarınca hukuken bir engel bulunmamaktadır¹².

Mirasbırakan, koşula bağladığı ölüme bağlı tasarrufunun yanı sıra vasiyetnamesinde başkaca maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflara da yer verebilir; sadece bozucu veya geciktirici koşula bağlı bir ölüme bağlı kazandırmada da bulunabilir. Mirasbırakan ayrıca koşula bağlı ölüme bağlı işlemlerine (belirli mal bırakma veya mirasçı atama gibi) miras sözleşmesinde de yer verebilir. Böyle bir koşula bağlı ölüme bağlı kazandırma, şeklen miras sözleşmesinde yer almakla beraber sözleşmeye konu bağlayıcı tasarruflardan olmadığı anlaşılıyorsa bu halde miras sözleşmesinin bağlayıcı olmayan ve mirasbırakanın dilediği zaman geri alabileceği içeriğini oluşturabilecektir¹³.

Mirasbırakan vasiyetnamesinde bir kimseyi fakülteyi birincilikle bitirmesi kaydıyla terekesinin belirli bir oranına mirasçı atıyorsa geciktirici koşuldan; buna karşın yine terekesine mirasçı atadığı bir kimsenin, fakülteyi derece ile bitirememesi halinde artık mirasçısı olmamasını öngörüyorsa bu halde bozucu koşulun varlığından bahsedilecektir. Mirasbırakan koşula bağlanabilecek olguları, bir yarış-

⁶ Mirasbırakanın maddi anlamda ölüme bağlı tasarrufları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. DURAL / ÖZ, s. 143, Nr. 646 vd.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, 255 vd.; EREN, Fikret / YÜCER AKTÜRK, İpek: *Türk Miras Hukuku*, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019, s. 132 vd.; SEROZAN / ENGİN, s. 353 vd., Nr. 130 vd.; ÖZTAN, s. 291 vd. OĞUZMAN, s. 137 vd.

⁷ Miras Hukukunda külli halefiyet ve cüzi halefiyet kavramları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 41 vd.; DURAL / ÖZ, s. 16 vd., s. 19-20; OĞUZMAN, s. 5 vd.; ÇABRİ, s. 6 vd.; SEROZAN / ENGİN, s. 74 vd., Nr. 72 vd.; İMRE / ERMAN, s. 11 vd.

⁸ Vasiyet (belirli mal bırakma) hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 259 vd.; SEROZAN / ENGİN, s. 356 vd., Nr. 133 vd.; OĞUZMAN, s. 140 vd.; DURAL / ÖZ, s. 148 vd., Nr. 668 vd.; ÖZTAN, s. 312 vd.

⁹ Atanmış mirasçılık (mirasçı nasbı) hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. DURAL / ÖZ, s. 147-148, Nr. 663-667; OĞUZMAN, s. 138-139; SEROZAN / ENGİN, s. 353 vd., Nr. 130 vd.; KÜÇÜKAYDIN, Emine Aslı: "Mirasçı Atama", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 2017, Cilt 75, Sayı 1, s. 432 vd.

¹⁰ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 272; DURAL / ÖZ, s. 161-162, Nr. 724, 725; OĞUZMAN, s. 145; ÇABRİ, s. 336, Nr. 535; İMRE / ERMAN, s. 133.

¹¹ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 272 vd.; DURAL / ÖZ, 163, Nr. 730; OĞUZMAN, s. 145; İMRE / ERMAN, s. 135; ÇABRİ, s. 336, Nr. 536.

¹² Ancak kendisine ölüncüye kadar bakılması kaydıyla ilgili kimseye bu kazandırmayı vasiyetname ile yaptığı takdirde bazı hukuki sorunlarla karşılaşılacaktır. Bkz. aşağıda II.D. "Mirasbırakanın Ölüncüye Kadar Bakılması Koşuluyla Kendisine Bakan Kimse Lehine Yaptığı Ölüme Bağlı Kazandırmalarında Karşılaşılacak Hukuki Meseleler".

¹³ Krş. DURAL / ÖZ, s. 146-147, Nr. 661; s. 147, Nr. 662; ŞİPKA / AKŞENER MERT, s. 64. KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 258. Bir ölüme bağlı kazandırma, miras sözleşmesinde yer alsın da sözleşmenin içeriği ile bir bağlantısı bulunmuyorsa ve tesadüfen orada yer verilmiş sözleşmenin tek taraflı ve bağlayıcı olmayan bir içeriğini oluşturduğuna; bu halde vasiyetname hükmünde bir ölüme bağlı tasarruf bulunduğu yönündeki İsviçre Federal Mahkemesi kararları hakkında bkz. BGE 118 II 282 (<https://www.servat.unibe.ch/dfr/bge/c2118282.html>, ET: 01.10.2024); BGE 70 II 7, s. 11 (<https://www.fallrecht.ch/c2070007.pdf>, ET: 01.10.2024).

mayı kazanma, alkol bağımlılığından kurtulma, bir yabancı dil öğrenme, ihtiyaç sahibi öğrencilere yardım etme, eski ve bakımsız aile yadigarı bir konağın tadilatını gerçekleştirme gibi hukuka ve ahlaka aykırı olmamak şartıyla dilediği içerikle belirleyebilir¹⁴. Ölümüne bağlı bir kazandırmayı, lehine kazandırmada bulunduğu kişinin iradesine bağlı olacak şekilde, bir başka deyişle iradi bir şarta da bağlayabilir. Bu son hale verilen örneklerden biri, mirasbırakanın, hastalık ve/veya yaşlılığında karısına iyi bakması, onu gözetmesi, onun ihtiyaçlarını karşılaması kaydıyla (A) kişinin, terekesinin 1/4'üne mirasçı olacağını belirtmesidir¹⁵. Böylece iradi koşulda üçüncü bir kişinin iradesinin, sadece koşulun devreye girmesi noktasında olduğundan yola çıkarak, bu içerikteki koşullar da geçerli olarak kabul edilmekte; ölümüne bağlı kazandırmanın yürürlüğe girip girmemesi hususunda belirleyici olanın, yine de mirasbırakanın iradesi olduğu ve ölümüne bağlı tasarrufun kişiye sıkı sıkıya bağlılığı ilkesine hanel gelmediği ifade edilmektedir¹⁶. Bu içerikteki bir mirasçı atamaya ilişkin maddi anlamda ölümüne bağlı tasarrufun varlığı halinde lehine kazandırmada bulunulan kimse, sürekli bir tutumu, daha açık ifadesiyle mirasbırakanın karısına bakılmasını, kadının ölümüne kadar devam ettirmelidir ki lehine yapılan kazandırmayı elde edebilsin. Lehine ölümüne bağlı kazandırmada bulunulan kimseye alkol veya sigara kullanmaması, bir müzik aletini çalma kabiliyeti edinerek bunu çalmayı devam ettirmesi, düzenli olarak kitap okuması vb. kaydıyla yapılan kazandırmalar da sürekli olarak sergilenmesi gereken bir tutuma verilebilecek örneklerdendir¹⁷. Hukukumuzda her ne kadar geciktirici koşul (BK m. 170) ve bozucu koşul (BK m. 173) düzenlenmişse de Miras Hukukunda ölümüne bağlı kazandırmaların, bir kimsenin sürekli olarak bir davranışının, tutumunun devamı koşuluna bağlanmasının hangi koşul türünü ifade ettiği düzenlenmiş değildir¹⁸. Buna karşın Alman Medeni Kanunu (*Bürgerliches Gesetzbuch - BGB*) § 2075'te konu hakkında açık bir düzenleme bulunmaktadır. Hüküm uyarınca mirasbırakan, belirsiz bir süre boyunca bir şeyi yapmaktan kaçınması ya da yapmaya devam etmesi koşuluyla birine ölümüne bağlı bir kazandırmada bulunmuşsa ve bir şeyi yapmaktan kaçınmak veya yapmaya devam etmek sadece o kişinin iradesine bağlı ise lehine kazandırmada bulunulan, kaçınması gereken davranışı yapar ya da yapması gerekeni ihmal ederse şüphe halinde bozucu koşulun varlığı kabul edilir¹⁹. Hukukumuzda bu yönde açık bir düzenleme bulunmasa da sürekli bir davranışta bulunulması dolayısıyla lehine ölümüne bağlı kazandırmada bulunulan kimsenin iradesine bağlı olan şartlar bakımından bozucu koşulun varlığının kabul edilmesine bir engel bulunmamaktadır²⁰. Bu yöndeki bir kabulün bir diğer faydasını *Serozan/Engin*, lehine kazandırmada bulunulunun mirasbırakanın istediği, süreklilik arz eden bir tutuma (örn. alkolü bırakması, mirasbırakanın eşine bakması) özendirilerek yönlendirilmesinin sağlanması şeklinde ifade etmektedir²¹.

Son olarak belirtmek gerekir ki koşul (veya yüklenme) hukuka veya ahlaka aykırı ise söz konusu ölümüne bağlı kazandırma hüküm ifade etmeyecek; buna karşın anlamsız veya yalnız başkalarını rahatsız edici nitelikte ise ölümüne bağlı kazandırma, hiç koşula bağlanmamış gibi geçerli sayılacaktır (MK m. 515)²². Hukuka veya ahlaka aykırı koşulun hüküm ifade etmemesi, pozitif hukukumuzca MK m. 557/b. 3 uyarınca iptal edilebilirlik olarak anlaşılacaktır. Ancak her ne kadar ölenin son arzularının

¹⁴ Ayrıca bkz. SEROZAN / ENGİN, s. 371, Nr. 157a.

¹⁵ "Eğer eşime iyi bakarsa mirasçım olsun!" Örnek hakkında bkz. SEROZAN / ENGİN, s. 372, Nr. 157e.

¹⁶ Bilgi için bkz. SEROZAN / ENGİN, s. 372, Nr. 157e.

¹⁷ SEROZAN / ENGİN, s. 372, Nr. 157d.

¹⁸ Bilgi için ayrıca bkz. SEROZAN / ENGİN, s. 372, Nr. 157d.

¹⁹ BGB § 2075: "Hat der Erblasser eine letztwillige Zuwendung unter der Bedingung gemacht, dass der Bedachte während eines Zeitraums von unbestimmter Dauer etwas unterlässt oder fortgesetzt tut, so ist, wenn das Unterlassen oder das Tun lediglich in der Willkür des Bedachten liegt, im Zweifel anzunehmen, dass die Zuwendung von der auflösenden Bedingung abhängig sein soll, dass der Bedachte die Handlung vornimmt oder das Tun unterlässt."

²⁰ Bkz. SEROZAN / ENGİN, s. 372; Nr. 157d.

²¹ SEROZAN / ENGİN, s. 372, Nr. 157d.

²² Hukuka aykırı veya anlamsız ya da sadece başkalarını rahatsız edici nitelikteki koşul veya yüklemeler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. DURAL / ÖZ, s. 164 vd., Nr. 732 vd.; s. 168, Nr. 746; OĞUZMAN, s. 147. Ölümüne bağlı tasarruflarda hukuka ve ahlaka aykırılık hakkında bilgi ve çeşitli örnekler hakkında bkz. SEROZAN / ENGİN, 301 vd., Nr. 69 vd.; ÖZTAN, Bilge: *Miras Hukuku*, 6. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2014, s. 305 vd.; İMRE / ERMAN, 135-137.

mümkün olduğunca ayakta tutulabilmesi yaklaşımıyla Borçlar Hukukunda kesin hükümsüzlük (BK m. 27/I) veya iptal edilebilirlik (BK m. 39/I) yaptırımına bağlanan bazı durumlar, Miras Hukukunun kendine özgü dinamiği gereği MK m. 557 uyarınca ölüme bağlı tasarrufun “iptal davası açılabilmesi” yaptırımına tabi tutulmuşsa da burada dikkatli yaklaşılması gereken bir düzenleme bulunmaktadır. Hükümde düzenlenen iptal sebepleri arasında yer alan tasarrufun içeriğinin ya da bağlandığı koşul veya yüklemelerin hukuka veya ahlaka aykırı olması hali, katıldığımız görüş uyarınca eleştiriye açık ve hukuken bazı sakıncalar içeren bir düzenlemedir. Bir başka deyişle mirasbırakana, hukukun çizdiği sınırları aşacak kapsamda bir olanak tanınmamalı; BK m. 27 ile emredici olarak kesin hükümsüzlük yaptırımına bağlanan hukuka veya ahlaka aykırılık, bir ölüme bağlı tasarruf olarak yapıldığı için iptal edilebilirlik yaptırımına bağlı kılınmamalıdır²³. Aksi yöndeki bir kabulün taşıdığı en büyük risk, iptal davası açılmaması halinde söz konusu ölüme bağlı kazandırmanın hüküm ifade edecek olmasıdır. Mesele bir örnekle somutlaştırılacak olursa: Mirasbırakan, (A) kişisini öldürmesi karşılığında (B)’ye tereklerinden 10 milyon TL vasiyet ediyorsa geciktirici koşulun gerçekleşmesi halinde (A) bu kazandırmaya hak kazanacak; fakat MK m. 515/II uyarınca söz konusu ölüme bağlı tasarruf geçersiz olacaktır. MK m. 515/II anlamında geçersizlik, iptal edilebilirlik olarak anlaşılmalıdır. Ancak MK m. 557/b. 3 uyarınca iptal davası açılmazsa (A)’yı öldüren (B) 10 milyon TL’yi almış olacaktır. Bu başlık altında son olarak ifade etmek gerekir ki Borçlar Kanunu’nun koşula genel ilişkin genel düzenlemeleri (BK m. 170 vd.) uygun düşüğü ölçüde Miras Hukukunda da uygulanabilecektir²⁴.

B. Mirasbırakanın Belirli Bir Kişi Tarafından Ölüncüye Kadar Bakılması Kaydıyla Yaptığı Ölüme Bağlı Kazandırmaları

Bir önceki başlık altında mirasbırakanın, kazandırma lehdarını bir davranışı yapmaya veya bundan kaçınmaya sevk etmek üzere onun lehine yaptığı koşula bağlı ölüme bağlı kazandırmaları, bozucu koşul olarak ifade edilmişti. Yukarıdaki bilgi ve gerekçelerle, bu başlık altında öncelikle mirasbırakanın ölüncüye kadar kendisine bakılması koşuluna bağladığı ölüme bağlı kazandırmalarının da bozucu koşula bağlanmış olduğunun kabul edildiği ifade edilmelidir.

Ancak bozucu koşula ilişkin bir önceki başlık altında verilen bilgiler, mirasbırakanın, kendisine ölüncüye kadar bakması koşuluyla belirli bir kişi lehine yaptığı ölüme bağlı kazandırmaları bakımından, biraz daha incelenmeye muhtaçtır. Bunun bir nedeni, mirasbırakanın ölüm anının, koşulun gerçekleşip gerçekleşmeyeceğinin belli olacağı son zaman dilimi olmasıdır. Bir başka deyişle mirasbırakanın ölüm anı itibarıyla (MK m. 575/I, mirasın açılmasıyla birlikte) ortada bir belirsizlik söz konusu değildir. Mirasbırakanın ölümüne kadar ona bakılması koşulu ya gerçekleşmiştir ya gerçekleşmemiştir ve artık gerçekleşmesi de mümkün değildir. Dolayısıyla çalışmada ele alınan konu bakımından koşulun içeriğindeki gerçekleşip gerçekleşmeyeceğine ilişkin belirsizlik, mirasbırakanın ölüm anı itibarıyla sona erecektir. Öyle ise bozucu koşulun, belirsiz vade (mirasbırakanın ölümü) ile sınırlandırılması söz konusudur. Mirasbırakana ölüncüye kadar bakılması koşulu ile yapılan ölüme bağlı kazandırmaların koşula bağlılığının biraz daha incelenmeye muhtaç olmasının bir diğer nedeni ise söz konusu bozucu koşulun, ölüme bağlı tasarrufla lehine kazandırmada bulunan kişi açısından mirasbırakanın tıpkı diğer (müstakbel ve muhtemel) yasal mirasçıları gibi var olan bir hakkı değil; sadece gerçekleşeceği umut edilen bir beklentisi bulunmaktadır. Bir başka deyişle var olan bir “hak” söz konusu değildir. Onların sadece var olmasını umut ettikleri bir hukuki ilişki söz konusudur (bkz. MK m. 599/I; MK m. 580/I, MK m. 581/I)²⁵. İnceleme konumuz bakımından söz konusu umut edilen vasiyet alacağı veya miras payı belirsiz vade ile (miras bırakanın ölümü) sınırlandırılarak bir koşula bağlanmıştır. Koşula bağlı olarak iradi mirasçı veya vasiyet alacaklısı atanmış kimse, mirasbırakanın ölüm anına kadar müs-

²³ ÇABRİ, s. 837, Nr. 1318.

²⁴ OĞUZMAN, s. 149. Krş. İMRE / ERMAN, s. 136-139.

²⁵ Ölüme bağlı tasarruflarda yapılan kazandırmalar bakımından, var olan değil; ümit edilen bir hukuki ilişkinin söz konusu hakkında bkz. DURAL / ÖZ, s. 54, Nr. 236.

takbel terekeden henüz bir şey kazanmamıştır ki bozucu koşulla kaybedecek olsun²⁶. Mirasbırakanın ölümüne kadar ona bakmazsa kaybedeceği şey, bozucu koşula bağlanmış, (mirasbırakanın ölümüyle kazanılması umulan) umut edilen bir kazandırmadan başka bir şey değildir. Öyleyse mirasbırakanın, kendisine ölünceye kadar bakılması koşuluyla belirli bir kişi lehine yaptığı ölüme bağlı kazandırmaları bakımından gerçekleşip gerçekleşmeyeceği belirsiz bir vade (mirasbırakanın ölümü) ile sınırlandırılmış bozucu koşula bağlı “ümit edilen bir hukuki ilişki” söz konusudur.

Tekrar ifade edilmelidir ki çalışmanın odak noktası, mirasbırakanın, vasiyetnamesinde veya şeklen miras sözleşmesinin içerisinde yer alsın bile onun bağlayıcı olmayan ve tek taraflı geri alınabilir içeriğini oluşturacak şekilde belirli bir kimse lehine, ölünceye kadar kendisine bakması koşulu ile yaptığı ölüme bağlı tasarruflarıdır. Bir başka deyişle burada bağlayıcı bir hukuki işlem, bir sözleşme söz konusu değildir. Bu nedenle belirtilmelidir ki aşağıda, sadece hukuki sonuçları itibarıyla mirasbırakana sağladığı imkanlar bakımından karşılaştırmak üzere ele alınacak olan ölünceye kadar bakma sözleşmesinin geçerli olabilmesi için miras sözleşmesi şeklinde yapılması gerektiğini düzenleyen BK m. 612/I hükmü ile karıştırılmamalıdır.

Özellikle Miras Hukuku nitelikli ölünceye kadar bakma sözleşmesi ile mirasbırakanın ölünceye kadar bakılması koşuluna bağlı olarak belirli bir kimse lehine yaptığı ölüme bağlı kazandırmaları birbiriyle karıştırılmaya elverişlidir. Aralarındaki en temel fark, biri zorunlu olarak sözleşme niteliğinde iken diğerinin mirasbırakanın tek taraflı ve varması dahi gerekli olmayan irade beyanıyla ve koşula bağlı olarak yaptığı ölüme bağlı işlem olmasıdır. Bir önceki başlık altında ifade ettiğimiz üzere burada, lehine kazandırmada bulunulan kişinin sürekli bir davranışı, mirasbırakana bakması karşılığında kendisi lehine bir ölüme bağlı kazandırma yapılmakta; öyleyse iradi bir koşul söz konusu olmaktadır. Yine yukarıda ifade ettiğimiz üzere ölüme bağlı kazandırmalar, bir zaman dilimi boyunca (mirasbırakan ölünceye kadar, belirsiz süre) süreklilik arz edecek şekilde bir davranışın sonucu olarak yapıldıysa bozucu koşulun varlığı kabul edilmelidir²⁷.

Yukarıda anılan hallerde mirasbırakanın, kendisini ölünceye kadar bakan kişiye bu yöndeki son arzularını BK m. 612/II uyarınca miras sözleşmesi şeklinde yapmaması, şekle aykırılık nedeniyle miras sözleşmesinin MK m. 557/b. 4 uyarınca şekle aykırılık yaptırımına tabi olduğu çıkarımına götürmemelidir. Nihayetinde böyle bir halde ortada bir miras sözleşmesi yapma iradesi ve bu sözleşmenin kurucu unsurları yoktur ki bunda şekle aykırılık bulunduğundan bahsedilsin²⁸. Mirasbırakan bazı hallerde özel-

²⁶ Bozucu koşula bağlı ölüme bağlı kazandırmalarda söz konusu kazandırma, mirasbırakanın ölüm anı itibarıyla derhal hüküm ifade eder; ancak koşulun gerçekleşmesiyle hükümden düşer. Bkz. yukarıda dn. 11 ve dn. 12. Oysa ele aldığımız konu bakımından farklılaşan bir nokta, bozucu koşulun belirsiz vade (mirasbırakanın ölüm anı) ile sınırlandırılmış olmasıdır. Hal böyle olunca geciktirici koşulda, lehine kazandırmada bulunulan kimsenin, mirasbırakanın ölümü ile söz konusu kazandırmada hak sahibi olacağı; fakat bozucu koşul gerçekleşirse kendiliğinden hükümsüz hale geleceği bilgisi çalışmada ele alınan konu bakımından uygulanamayacak; mirasbırakanın ölüm anı itibarıyla koşulun gerçekleşip gerçekleşmeyeceği zaten kesinleşmiş olacaktır. Öyleyse bu halde mirasbırakana, onun ölümüne kadar bakan kimsenin mirasbırakanın terekkesinden (tıpkı diğer mirasçılar gibi) edinebilmeyi ümit ettiği bir malvarlığı veya miras payına ilişkin beklentisi bulunmaktadır ve geciktirici koşula bağlanan, bu beklentidir. “Ümit edilen bir hukuki ilişki” niteliğinden dolayı bkz. dn. 25.

²⁷ SEROZAN / ENGİN, s. 371, Nr. 157d.

²⁸ Aksi yönde bkz. Yargıtay, 2. HD, T. 27.04.1976, E. 1976/3108, K. 1976/3674 (Kazancı). Karara konu olayda mirasbırakan, kendisine ölünceye kadar bakması koşuluyla eşi (M)’yi terekkenin dörtte birine mirasçı atamıştır. Eşin ayrıca yasal mirasçılık sıfatı da bulunduğu belirtilen oran, eş (M)’nin yasal miras payına ilaveten koşula bağlanmış bir ölüme bağlı kazandırma olarak anlaşılmalıdır. Ancak kararda miras sözleşmesinin yazılı geçerlik şekline tabi olduğu gerekçesi ile yerel mahkemeye verilen vasiyetnamenin iptali kararı onanmıştır. Mirasbırakanın ve kendisine koşula bağlı ölüme bağlı kazandırmada bulunduğu tarafın hiçbir şekilde bu içerikle bir sözleşme yapma iradesi bulunmadığı ve mirasbırakanın bunu özellikle vasiyetnamesinde kaleme almasına, bunu tercih etmesine rağmen bu içerikteki kazandırmaların vasiyetname ile yapılmasının önünün, kararda tamamen kapatılması kanaatimizce uygun değildir. Ayrıca dikkat çekilmelidir ki bir hukuki işlemde geçerlik şekline aykırılık bulunup bulunmadığı, ilgili hukuki işlemin kurucu unsurlarının bulunduğu tespitinden sonraki bir aşamadır. Kurucu unsurları bulunmayan (miras sözleşmesinin ilgili içerikle öneri-kabul ile taraf iradelerinin uyumu, BK m. 1), “yok” hükmündeki bir işlemde, geçerlik şekline uyulmadığının ileri sürülmesi anlamsızdır. Somut olay bakımından mirasbırakanın iradesi, tek taraflı bir hukuki işlem ile kendisine ölünceye kadar bakması koşuluyla eşi lehine bir ölüme bağlı kazandırmada bulunmaktadır. Kanaatimizce sadece kararda anılan gerekçe ile MK m. 557’de kaleme alınan iptal sebeplerinden herhangi biri söz konusu değildir. Meğerki vasiyetnamede başkaca bir iptal sebebi bulunsun. Değinen gerekçelerle uygun bulmadığımız, benzer yönde bir başka karar hakkında bkz. Yargıtay, 3. HD, T. 14.4.2021, E. 2021/855, K. 2021/4103 (Kazancı). Örnek olarak anılan mahkeme kararlarındaki hukuki çıkarım, kanaatimizce, ancak taraf iradelerinin yukarıda değinilen içerikte bir sözleşme yapmak istedikleri (bu yönde karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanlarının bulunduğu) fakat bunu BK m. 612/I hilafına, miras sözleşmesi şeklinde yapmak yerine sözlü veya adi yazılı şekilde yaptıkları haller için isabetli olurdu. Bu halde de bakım borçlusunun sözleşmeye uygun olarak mirasbırakana ölünceye kadar bakma edimini gereğince ifa ettikten sonra MK m. 557/b. 4 uyarınca iptal edilebilirlik ileri sürümü, MK m. 2 engeline takılabilir.

likle bu yöndeki arzusunun gerçekleştirilmesini karşı tarafı bağlayıcı şekilde sözleşme ile sağlamak yerine, kendisine ölünceye kadar baktığı için ilgili kimseye vasiyetnamesinde herhangi bir malvarlığı değeri bırakmayı tercih ediyor olabilir. Hayatın olağan akışında mirasbırakanın bu yöndeki arzularını vasiyetnamesinde beyan ettiği ölüme bağlı kazandırmalara oldukça sık rastlanabilecektir. Fakat bu halde mirasbırakan, şeklen bir miras sözleşmesi olarak yapılması gereken ölünceye kadar bakma sözleşmesine kıyasen hukuken daha elverişsiz bir konumda olacaktır. Bunun nedeni aşağıda ele alınacağı üzere, mirasbırakanın bu içerikte bir vasiyetname yapması halinde sağlığında isteyebileceği bir edimin bulunmamasıdır. Ancak yine de mirasbırakan, sözleşme yapmak yerine böyle bir kazandırmaya, kendisine ölünceye kadar bakan kimse lehine vasiyetnamesinde yer vermek isterse buna saygı duyulmalıdır. Bir başka deyişle mirasbırakan, karşı tarafa belirli bir kazandırmada bulunarak, onu sözleşmesel bir ilişki çerçevesinde ve kendisi lehine alacak hakkı doğuracak şekilde bağlayıcı bir hukuki işlemin tarafı olmaya ikna etmek ya da karşı tarafın böyle bir motivasyonla sözleşmeye ikna olması yerine bunu bilinçli olarak tercih etmiyor olabilir. Hatta belki de halihazırda zaten kendisine ilgiyle bakan bir yakınının, mirasbırakanın ölümü sonrasında ona yaptığı kazandırmayı ölümüne kadar öğrenmemesini istiyor olabilir. Ancak bu içerikteki koşullar, kanaatimizce mirasbırakanı, sözleşmesel bir ilişkiye kıyasen daha elverişsiz bir hukuki durumda bırakmasının yanı sıra geçerli olarak kabul edilebilmeleri için sadece “şu kişi ölümüne kadar bakarsa şu malvarlığı değerini alsın” şeklinde değil, daha detaylı düzenlemeler içermelidir. Bakmanın kapsam ve içeriği, mirasbırakanın ona bakan kimsenin aile üyeleri ile yaşayıp yaşamayacağı, hastalık halinde ilave ten gösterilmesi gereken bakım ve ilgi gibi.

Aşağıda ölünceye kadar bakma sözleşmesi ve bu sözleşmenin özellikle Miras Hukuku niteliği taşıyan türü gözetilerek genel bilgiler verildikten sonra mirasbırakanın ölünceye kadar bakılması koşuluyla vasiyetnamesinde yaptığı ölüme bağlı kazandırmalarda karşılaşılabilecek hukuki meseleler ele alınacaktır.

II. MİRAS HUKUKU NİTELİKLİ ÖLÜNCEYE KADAR BAKMA SÖZLEŞMESİ İLE MİRASBIRAKANIN KENDİSİNE ÖLÜNCEYE KADAR BAKILMASI KOŞULUNA BAĞLI ÖLÜME BAĞLI KAZANDIRMALARININ KARŞILAŞTIRILMASI

A. Genel Olarak

Yukarıda da ifade edildiği üzere mirasbırakan, vasiyetnamesinde kendisine ölünceye kadar bakması kaydıyla belirli bir kişi ya da belirli bir bakım kurumu lehine vasiyette bulunarak onu cüzi halef atayabileceği gibi terekesinin tamamı ya da belirli bir oranına külli halefi olarak da atayabilecektir. Mirasbırakanın kendisine ölünceye kadar bakılması koşuluyla yaptığı ölüme bağlı kazandırmaları, onun terekesine ilişkin olup ölümünden sonra (MK m. 575, ilk tümce; MK m. 599, m. 600) hüküm ifade edecek olmaları bakımından, Borçlar Kanunumuzda düzenlenen ölünceye kadar bakma sözleşmesinin Miras Hukuku nitelikli türünü akla getirmektedir.

İfade edilmelidir ki mirasbırakan, yasada BK m. 611 ve devamı hükümlerinde tipik olarak düzenlenen ölünceye kadar bakma sözleşmesi yapmak yerine, kendisine ölünceye kadar bakmasını umduğu kimse lehine bu koşula bağlı bir ölüme bağlı kazandırmayı, tek taraflı bir ölüme bağlı işlem olarak vasiyetname ile yaparsa sözleşmenin kendisine sağlayacağı bazı hukuki imkanlardan yoksun kalacaktır. Bakım alacaklısının (inceleme konumuz bakımından mirasbırakanın) ölünceye kadar bakma sözleşmesinden doğan haklarına aşağıda yer verilecektir. Burada kısaca belirtilmelidir ki mirasbırakan belirtilen içerikte koşula bağlı bir ölüme bağlı kazandırma yapmayı tercih ederse kendisi ve ona ölünceye kadar bakmasını arzu ettiği kimse arasında sözleşmesel bir ilişki bulunmayacağından, bir başka deyişle vasiyetname tek taraflı bir hukuki işlem olduğundan, mirasbırakan perspektifinden aşağıda yer verilecek hak ve borçları gündeme gelmeyecektir²⁹. Bu meselenin bir diğer görünümü, ölünceye kadar kendisine belirli bir kimse tarafından bakılması koşuluyla mirasbırakan tarafından yapılan ölüme bağlı

²⁹ Bkz. aşağıda II.C. “Bakım Alacaklısının Hak ve Borçları”.

kazandırmaların serbestçe geri alınabilmeleridir. Serbestçe geri alınabilecek olmaları, mirasbırakana ölünceye kadar bakacak kimse açısından da dezavantajlı bir durumdur³⁰.

B. Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesi

Mirasbırakanın, vasiyetnamesinde kendisine ölünceye bakması koşulu ile belirli bir kimse lehine ölüme bağlı kazandırmada bulunmak yerine hukuken başvurabileceği ve her iki taraf (bakım alacaklısı olarak mirasbırakan ve ona bakan kimse) bakımından da çok daha elverişli bir diğer imkân, Borçlar Kanunumuzda düzenlenen ölünceye kadar bakma sözleşmesinin yapılmasıdır (BK m. 611 - 619). Ölünceye kadar bakma sözleşmesi hakkında çalışmanın konu bütünlüğünün gerektirdiği kapsamda genel bilgi verilerek Miras Hukuku nitelikli ölünceye kadar bakma sözleşmesine değinilecektir.

Borçlar Kanunumuzdaki ilgili hüküm uyarınca ölünceye kadar bakma sözleşmesi, “*bakım borçlusunun bakım alacaklısını ölünceye kadar bakıp gözetmeyi, bakım alacaklısının da bir malvarlığını veya bazı malvarlığı değerlerini ona devretme borcunu üstlendiği sözleşmedir*” (BK m. 611/I). Hükümün ikinci fıkrasında bakım alacaklısının, bakım borçlusunu mirasçı atayabileceği; bu halde ölünceye kadar bakma sözleşmesine miras sözleşmesine ilişkin hükümlerin uygulanacağı kaleme alınmıştır (BK m. 611/II)³¹. Doktrinde ise ölünceye kadar bakma sözleşmesinin çeşitli tanımları yapılmaktadır³². Bu tanımlardan yola çıkarak ölünceye kadar bakma sözleşmesi, bakım borçlusunun, bakım alacaklısına yaşadığı süre boyunca bakıp gözetmesi edimine karşılık olarak bakım alacaklısının da sağlararası bir işlem ile bakım borçlusuna bir veya bazı malvarlığı değerlerini devretmeyi üstlendiği ya da maddi anlamda ölüme bağlı bir işlem ile edimini ifa ettiği sözleşme olarak tanımlanabilecektir. Yasadaki düzenlemeler ve doktrindeki görüşler de dikkate alınarak yapılan tanımdan da anlaşılacağı üzere ölünceye kadar bakma sözleşmesi, iki türe ayrılarak ifade edilebilecektir. İlki Borçlar Hukuku niteliği taşıyan, ikincisi ise Miras Hukuku niteliği taşıyan miras sözleşmeleri. Değinenen ayrım, yasadaki düzenlemede açıkça yer almamakla beraber BK m. 611 hükmü, özellikle ikinci fıkrasının lafzı ve içeriğinden çıkarılabilecektir. Ayrımda belirleyici kriter, bakım alacaklısının edimini sağlararası bir işlemle mi yoksa ölüme bağlı bir işlemle mi yerine getireceğidir³³. Bir başka deyişle bakım alacaklısının edimini sağlığında ifa etmiş olup olmaması değil³⁴.

³⁰ Bu halde tek taraflı bir hukuki işlem olan vasiyetnameye güvenen muhatabın, kendisine yapılan ölüme bağlı kazandırmaya ilişkin beklentisinin gerçekleşmemesi nedeniyle geleneksel bir miras hukukçusu açısından şaşırtıcı olsa da tazminat (*culpa in testando/breach of contract to make a will*) talep edebileceği hakkında bkz. KAULBACH, Ann-Marie C.: *Gestaltungsfreiheit im Erbrecht*, Wolfgang Metzner, Frankfurt am Main, 2012, s. 88 vd. [Bkz. SEROZAN, Rona: “Miras Hukukunun Gelişim Süreci - Sosyo-Ekonomik Planda ve Hukuk Politikasında Yaşanan Değişiklikler ve Bu Değişikliklerin Miras Hukukunun Gelişimi Üzerindeki Etkileri”, (Çev.) PAKSOY, Meliha Sermin, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 2015, Cilt 73, Sayı 1, s. 540 ve dn. 11’den naklen]. Mirasbırakanın güven sorumluluğuna ilişkin değerlendirmeler hakkında ayrıca bkz. İNCE, Nurten: “Mirasbırakanın Güven Sorumluluğu (Culpa in Testando)”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2018, Cilt 9, Sayı 1, s. 157 vd.

³¹ BK m. 611/II’de geçen “mirasçı atanmışsa” ifadesi geniş yorumlanmalıdır. Bir başka deyişle tarafların bakım borçlusuna belirli mal bırakılması veya ifanın bakım borçlusuna değil üçüncü kişi yararına sözleşme niteliği taşıyan bir ölünceye kadar bakma sözleşmesi ile üçüncü bir kişiye gerçekleştirileceği hususunda anlaşmalarına bir engel bulunmamaktadır. Bkz. AKARTEPE, s. 52; TUNÇOMAĞ, Kenan: *Ölünceye Kadar Bakma Akdi*, Ayıldız Matbaası, Ankara, 1959 (Ölünceye Kadar Bakma Akdi), s. 29.

³² Bkz. EREN, Fikret: *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, 11. Baskı, Legem Yayınevi, Ankara, 2023, s. 827, Nr. 2804; YAVUZ, Cevdet / ACAR, Faruk / ÖZEN, Burak: *Türk Borçlar Hukuku Dersleri Özel Hükümler*, 14. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2016, s. 848; HATEMİ, Hüseyin / SEROZAN, Rona / ARPACI, Abdülkadir: *Borçlar Hukuku Özel Bölüm*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1992, s. 548; AKARTEPE, Alpaslan: *Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesi*, 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2024, s. 24 vd.; ZEVLİLİLER, Aydın / GÖKYAYLA, K. Emre: *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, 21. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2021, s. 773-774; TUNÇOMAĞ, *Ölünceye Kadar Bakma Akdi*, s. 24-25; AKİPEK ÖCAL, Şebnem: “Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesi”, *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2018, Cilt 6, Sayı 1, s. 84-85.

³³ Bir hukuki işlemin ölüme bağlı bir işlem (tasarruf) olarak mı sağlararası bir işlem olarak mı nitelendirileceği hakkında doktrin ve uygulamada genellikle aranan kriterler hakkında bkz. DURAL / ÖZ, s. 55, Nr. 238-246. Hukuki işlemin asıl unsurunun ölüm olayının kendisi olması; mirasbırakanın, sağlığında herhangi bir yükümlülük altına girmemesi; yapılan kazandırmaların mirasbırakanın malvarlığından değil, terkesinden çıkmasını istemesi ve bunun yerine getirilmesinin (belirli mal vasiyeti bakımından) mirasçılara bırakılması; mirasbırakanın sağlığında hüküm ve sonuç doğurmaması gibi kriterler esas olarak dikkate alınsa da özellikle sözleşmeler bakımından ayrıca tarafların amacı ile lehine kazandırmada bulunulan kişinin ehil olması (MK m. 580) da dikkate alınmalıdır. Ölüme bağlı tasarruflarda dikkate alınan ölçütler hakkında ayrıca bkz. KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 125-126; ÇABRİ, s. 317 vd., Nr. 510 vd.; İMRE / ERMAN, s. 51-53; SEROZAN / ENGİN, s. 264-265, Nr. 16 vd.

³⁴ Bakım borçlusuna ivaz olarak belirli (muayyen) mal vasiyetinde bulunulmuş veya bakım borçlusunu mirasçı atanmışsa Miras Hukuku niteliği taşıyan bir ölünceye kadar bakma sözleşmesi söz konusu olur. Bu bağlamda örn. bakım borçlusuna belirli mal vasiyeti olarak vaat edilen

BK m. 611 hükmüyle Borçlar Hukuku nitelikli ve Miras Hukuku nitelikli ölüncüye kadar bakma sözleşmeleri birbirinden ayrılmış olmakla beraber bu hükmün devamındaki düzenlemeler bakımından anılan ayrımların dikkate alındığı söylenemeyecektir. Yine de ölüncüye kadar bakma sözleşmesinde bakım alacaklısı, BK m. 611 uyarınca kendi edimini ölüme bağlı bir işlemle ifa edecekse buna, miras sözleşmesine ilişkin hükümler; sağlararası bir işlemle ifa edecekse Borçlar Hukuku hükümleri uygulanacaktır³⁵. Ancak sözleşmenin her iki türü bakımından da miras sözleşmesi şeklinde yapılması, bir geçerlik koşuludur (BK m. 612/I). Sözleşmenin devletçe tanınmış bir bakım kurumunca ve yetkili makamların belirlediği koşullara uyularak yapılması halinde yazılı şekil şartı yeterli görülmüştür (BK m. 612/II)³⁶. Yasada belirtilen şekle uyulmaması halinde, sözleşme kesin hükümsüzdür³⁷. Meğerki şekle aykırılığın ileri sürümü dürüstlük kuralına (MK m. 2) aykırı düşün. Ölüncüye kadar bakma sözleşmesinde dürüstlük kuralına aykırılık, taraflar borcunu ifa ettikten; özellikle bakım borçlusu, bakım alacaklısına ölümüne kadar sözleşmeye uygun olarak bakıp, onun ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra bakım alacaklısı tarafından kendi ediminin ifası olarak yapılmış bulunan sağlararası kazandırmanın ya da ölüme bağlı işlemin şekle aykırılık nedeni ile kesin hükümsüzlüğünün³⁸ ileri sürülmesinde kendini gösterir. Bu halde şekle aykırılık dikkate alınmaz³⁹.

Yasadaki düzenleme gereği Miras Hukuku nitelikli ölüncüye kadar bakma sözleşmesi, Miras Hukuku hükümlerine tabidir⁴⁰. Bu halde sözleşmenin tarafları arasında ivazlı ve olumlu bir miras sözleşmesi bulunmaktadır⁴¹. Borçlar Hukuku nitelikli ölüncüye kadar bakma sözleşmesi tam iki tarafa borç yükleyen (*synallagmatik*) bir sözleşme iken Miras Hukuku nitelikli ölüncüye kadar bakma sözleşmesi tam iki tarafa borç yükleyen sözleşme niteliği taşımaz. Ölüncüye kadar bakma sözleşmesinin bu türünde bakım alacaklısının borcu, bakım borçlusunun mirasçı atanması veya sözleşmede ona belirli bir malın vasiyet edilmesi⁴². Öyleyse bakım alacaklısı, kendi ediminin gereğini, bakım borçlusunu mirasçısı tayin ederek veya ona belirli mal vasiyetinde bulunarak yerine getirmiş olur⁴³. İvazlı miras sözleşmeleri gerçek anlamda tam iki tarafa borç yükleyen sözleşmeler değildir. Tam iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde sözleşmeye niteliğini veren karakteristik edimler karşılık ilişkisi içerisinde olup her iki taraf da birbirlerine karşı hem alacaklı

malvarlığı değerinin mirasbırakanın sağlığında devredilmesi, sözleşmenin türüne ilişkin nitelendirmeye tesir etmez. Nitekim MK m. 572 hükmünden de mirasbırakanın, sağlığında bazı malvarlığı değerlerini devretmesinin mümkün olduğu anlaşılmaktadır. Bkz. TUNÇOMAĞ, Kenan: *Türk Borçlar Hukuku II. Cilt - Özel Borç İlişkileri*, Sermet Matbaası, İstanbul, 1977, s. 1180; AKARTEPE, s. 49, dn. 93.

³⁵ EREN, *Borçlar Özel*, s. 828, Nr. 2805; AKARTEPE, s. 48.

³⁶ Ölüncüye kadar bakma sözleşmesinin şekli hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. AKARTEPE, s. 83 vd.; BİRSEN, Fatih: *Ölüncüye Kadar Bakma Sözleşmesi*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022, s. 48 vd.; ŞAHİN, Turan: *Ölüncüye Kadar Bakma Sözleşmesi*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019, s. 57 vd.

³⁷ Şekle aykırılığın genel sonuçları hakkında bkz. OĞUZMAN, Kemal / ÖZ, Turgut: *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt I*, 21. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2023, s. 161 vd.; EREN, Fikret: *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 28. Baskı, Legem Yayınevi, Ankara, 2023, s. 332 vd.; KOCAYUSUPFAŞAĞLU, Necip / HATEMİ, Hüseyin / SEROZAN, Rona / ARPACI, Abdülkadir: *Borçlar Hukukuna Giriş - Hukuki İşlem - Sözleşme*, 7. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2017, s. 309 vd.; TEKİNAY, Sulhi / AKMAN, Sermet / BURCUOĞLU, Haluk / ALTOP, Atilla: *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 7. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1993, s. 122 vd., s. 395.

³⁸ Miras Hukukunda şekle aykırılığın yaptırımı, MK m. 557 hükmü uyarınca iptal edilebilirliktir.

³⁹ Şekil noksanlığının ileri sürümüne dürüstlük kuralının etkisi hakkında bkz. ŞAHİN, s. 75 vd. Ayrıca bkz. ANTALYA, O. Gökhan: "Geçerlilik Şekline Aykırılığın Yaptırımı ve Sınırları", *Yargıtay Dergisi*, 1992, Cilt 18, Sayı 3, s. 382. Ölüncüye kadar bakma sözleşmesi özelinde bkz. ZEVKLİLER / GÖKYAYLA, s. 776.

⁴⁰ Borçlar Hukuku nitelikli ölüncüye kadar bakma sözleşmesine sadece şekli bakımından (BK m. 612/I; MK m. 545 atfıyla MK m. 532 vd.) miras sözleşmesinin şekline ilişkin hükümler uygulanacaktır. Sözleşmenin içeriği BK m. 611 vd. hükümlerine tabidir. Sözlü olarak yapılan ölüncüye kadar bakma sözleşmesinde şekil şartının yerine getirilmediği yönünde bkz. Yargıtay, 1. HD, T. 06.12.2023, E. 2022/8535, K. 2023/7212 (Kazancı).

⁴¹ İvazlı-olumlu miras sözleşmeleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. DURAL / ÖZ, s. 105-106, Nr. 479 vd.; ÇABRİ, s. 480 vd., Nr. 748 vd.; AKÇA, Neslihan: *İvazlı Miras Sözleşmeleri*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022, s. 103 vd. Miras Hukukunda bir taraflı ve iki taraflı miras sözleşmeleri ayrımı ile sözleşmeye niteliğini veren karakteristik edimlerin karşılık ilişkisinde bulunup bulunmaması bakımından yapılan ayrımla, tek tarafa borç yükleyen ve tam iki tarafa borç yükleyen sözleşme ayrımları birbiriyle karıştırılmamalıdır. Bir taraflı ve iki taraflı miras sözleşmeleri ayrımı, miras sözleşmesinin her iki tarafının mı yoksa sadece taraflardan birinin mi terakesine ilişkin bağlayıcı bir şekilde ölüme bağlı işlem yaptığına göre belirlenmektedir. Konu hakkında bilgi için bkz. DURAL / ÖZ, s. 101, Nr. 486-490; KOCAYUSUPFAŞAĞLU, s. 128-129; İMRE / ERMAN, s. 183 vd. Anılan benzerliğin karıştırılmaya elverişliliğini bertaraf etmek için Oğuzman, bir yönlü ve iki yönlü miras sözleşmesi kavramını kullanmaktadır. "Bir yönlü miras mukavelesi-iki yönlü miras mukavelesi" kavramı için bkz. OĞUZMAN, s. 133.

⁴² ŞAHİN, s. 36 ve dn. 41'de adı geçen yazarlar.

⁴³ Bkz. DURAL / ÖZ, s. 129, Nr. 590.

hem borçludurlar. Oysa ivazlı miras sözleşmelerinde mirasbırakan (inceleme konumuz bakımından bakım alacaklısı) karşı tarafı mirasçı atamak veya vasiyet alacaklısı yapmakla borcunu ifa etmiş olur. Karşı taraf da bir alacak hakkı elde etmemekte; sadece bir ivaz borcu altına girmektedir⁴⁴.

Ölünceye kadar bakma sözleşmesinin karakteristik özelliklerinden biri, şans ve tesadüfe bağlı sözleşmelerden olmasıdır⁴⁵. Bu sözleşme tipinde, sözleşmenin sonuçları bakımından şans ve tesadüfe bağlılık söz konusudur. Edimlerden birinin kapsamı öngörülemezdir⁴⁶. Bu bakımdan edimin kapsamı, “belirsiz ve şüpheli bir olaya” bağlıdır⁴⁷. Ölünceye kadar bakma sözleşmesinde şans ve tesadüf dolayısıyla kapsamın öngörülemezliği, etkisini işlemin sonuçları bakımından, daha açık bir deyişle bakım alacaklısının sözleşme kurulduktan sonra daha ne kadar yaşayacağını ve karşı tarafın, bakım edimi ne kadar süre boyunca yerine getirmesi gerektiğinin belirsizliğinde kendini göstermektedir⁴⁸. Böylece taraflardan biri, risk üstlenmektedir⁴⁹. Son olarak ifade etmek gerekir ki bu sözleşme tipi, sürekli borç ilişkisi doğuran sözleşmelerdendir. Anılan nitelendirmede, taraflardan en az birinin asli edim borcunun süreklilik arz etmesi belirleyicidir⁵⁰. Ölünceye kadar bakma sözleşmesinde sözleşmenin adının da ifade ettiği üzere bakım borçlusunun bakıp gözetmeyi içeren edim yükümlülüğü, bakım alacaklısının ölümünde son bulacaktır. Bir başka deyişle bakım borçlusu asli edim yükümlülüğünü, bir zaman dilimi boyunca yerine getirmelidir⁵¹.

C. Bakım Alacaklısının Hak ve Borçları

Bakım borçlusunun bakma, gözetme, hastalık halinde tedavi için gerekeni yapma ediminin karşılığı olarak BK m. 611 uyarınca Miras Hukuku nitelikli ölünceye kadar bakma sözleşmesinde mirasbırakan onun lehine vasiyette bulunmakta ya da onu mirasçısı atamaktadır⁵². Mirasbırakanın ölümüyle beraber, lehine ölüme bağlı kazandırmada bulunulan kimsenin vasiyet alacaklısı atanması veya mirasçı atanmasına göre farklılaşan hukuki sonuçlara yukarıda değinilmiştir (MK m. 600; MK m. 599)⁵³. Bakım borçlusuna, bakma ediminin karşılığı olarak ayrıca konut olarak kullanılan bir taşınmaz üzerinde oturma (sükna) hakkı veya intifa hakkı da tanınabilir. Miras Hukuku nitelikli ölünceye kadar bakma sözleşmesinde mirasbırakanın ölüme bağlı işlemleri bakımından bakım borçlusu lehine intifa veya irat vasiyeti tanınması da olasıdır⁵⁴.

⁴⁴ İMRE / ERMAN, s. 184; DURAL / ÖZ, s. 129, Nr. 590; AKÇA, s. 72 vd.

⁴⁵ EREN, *Borçlar Özel*, s. 830, Nr. 2813; ÖZKAYA, Eraslan: *Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesi*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2007, s. 37-38; ŞAHİN, s. 37-38; TUNÇOMAĞ, *Ölünceye Kadar Bakma Akdi*, s. 24, 27; ZEVKLİLER / GÖKYAYLA, s. 773; AKİPEK ÖCAL, s. 85.

⁴⁶ Sonuçları bakımından şans ve tesadüfe bağlı sözleşmeler hakkında bkz. EREN, *Borçlar Genel*, s. 255, Nr. 721; GÜMÜŞ, M. Alper: *Borçlar Hukuku Özel Hükmümler - Kısa Ders Kitabı*, 5. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2020, s. 2; TEKİNAY / AKMAN / BURCUOĞLU / ALTOP, s. 58; AYDOĞDU, Murat / KAHVECİ, Nalan: *Türk Borçlar Hukuku - Özel Borç İlişkileri - Sözleşmeler Hukuku*, 5. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021, s. 47-48; TANDOĞAN Haluk: *Borçlar Hukuku - Özel Borç İlişkileri*, Cilt: 1/1, Kendisine Özgü Yapısı Olan ve Karma Sözleşmeler, Satış ve Çeşitleri, Trampa, Bağışlama, 6. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2008, s. 6.

⁴⁷ EREN, *Borçlar Genel*, s. 255, Nr. 721.

⁴⁸ EREN, *Borçlar Özel*, s. 828, Nr. 2806; AKARTEPE, s. 40; BİRSEN, s. 34-36.

⁴⁹ EREN, *Borçlar Genel*, s. 255, Nr. 721.

⁵⁰ Sürekli borç ilişkisi doğuran sözleşmeler hakkında genel bilgi için bkz. OĞUZMAN / ÖZ, s. 12-13, Nr. 40-41; TEKİNAY / AKMAN / BURCUOĞLU / ALTOP, s. 10-11; EREN, *Borçlar Genel*, s. 110, Nr. 301-302; ALTINOK ORMANCI, Pınar: *Sürekli Borç İlişkilerinin Haklı Sebep Feshi*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2011, s. 5 vd.

⁵¹ Bakım alacaklısının edimini bir defada (örn. ilgili malvarlığı değerinin devir ve teslimi) yerine getirmesi, borç ilişkisinin süreklilik arz eden bir sözleşme niteliği taşımasına tesir etmez. Ölünceye kadar bakma sözleşmesinin sürekli borç ilişkisi doğuran sözleşme niteliği taşıdığı yönünde bkz. AKİPEK ÖCAL, s. 85; BİRSEN, s. 33-34; EREN, *Borçlar Özel*, s. 830, Nr. 2812.

⁵² Borçlar Hukuku nitelikli ölünceye kadar bakma sözleşmesi, çalışma kapsamı dışında bırakıldığından bakım alacaklısının BK m. 613 uyarınca güvence sağlamaya yönelik haklarına yer verilmemiştir. Konu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. TUNÇOMAĞ, *Ölünceye Kadar Bakma Akdi*, s. 89; AKARTEPE, s. 117 vd. Bakım alacaklısının güvence sağlamaya yönelik haklarına ilişkin ayrıntılı bilgi için ayrıca bkz. KAYACAN, Simge Aksu: “Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesinde Bakım Alacaklısının Güvence Sağlamaya Yönelik Hakları”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2019, Cilt 21, Sayı 1, s. 375 vd.

⁵³ Bkz. I.A. “Genel Olarak”.

⁵⁴ İntifa ve irat vasiyetleri hakkında bkz. DURAL / ÖZ, s. 154, Nr. 689 vd.; EREN / YÜCER AKTÜRK, s. 146; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 264-265. Miras Hukuku ve Borçlar Hukuku nitelikli ölünceye kadar bakma sözleşmeleri bakımından bakım borçlusunun hak ve borçları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. AKARTEPE, s. 144 vd.; ŞAHİN, s. 114 vd.

Bakım alacaklısı, ayrıca bakım borçlusunun aile düzenine uyma ve genel ilke gereği, dürüstlük kuralına (MK m. 2) uygun hareket etmekle yükümlüdür. Bakım alacaklısı bu bağlamda bakma ve gözetme yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için bakım borçlusunun edimini ifasına imkân tanımalı ve onun aile başkanlığını kabullenmeli; ailenin diğer üyelerine de saygı göstermelidir⁵⁵. Akartepe'nin yerinde ifadesiyle bakım alacaklısı “insani bir ilişkinin gerektirdiği şekilde davranmakla” yükümlüdür. Aynı yükümlülük, elbette bakım borçlusu için de söz konusudur⁵⁶. Bakım alacaklısının, bakım borçlusunun aile topluluğuna kabul edilmesi, beslenmesi, giydirilmesi, sağlığı için gerekenlerin yapılması, ona harçlık verilmesi, sevgi ve saygı gösterilmesi ile ihtiyacı halinde hukuki masraflarının karşılanması ve cenaze masraflarının üstlenilmesi gibi yükümlülükler, bakım alacaklısının hakları olarak karşımıza çıkmaktadır. Cenaze masrafları, ölüncüye kadar bakma sözleşmesini düzenleyen BK m. 611 - 619 hükümleri arasında açıkça yer almasa da özellikle bakım alacaklısının malvarlığının tamamını bakım borçlusuna devrettiği ya da onu terekesinin tamamına mirasçı atadığı hallerde bakım borçlusuna karşılanmalıdır⁵⁷. Miras Hukuku nitelikli ölüncüye kadar bakma sözleşmesi göz önünde tutulduğunda bu çıkarım, mirasbırakanın cenaze masraflarının terekeden indirilmesini öngören MK m. 507/II hükmü ile de uyumludur.

Ölüncüye kadar bakma sözleşmesinde bakım alacaklısının haklarının, sözleşmenin tabiatı gereği bazı özellikleri bulunmaktadır. Bakım alacağının üçüncü kişilere devredilememesi, bunlardan biridir. Bakım alacaklısının hakları, kendi şahsı ile ilgili olup onun ihtiyaçları gözetilerek belirlendiğinden başkasına devredilmeyen bir karakter taşımaktadır. Nitekim BK m. 619 hükmüyle de bakım alacaklısının, hakkını bir başkasına devredemeyeceği açıkça kaleme alınmıştır. Hüküm, emredici nitelik taşımaktadır⁵⁸. Ancak bakım alacaklısının, bakım borçlusunun yerine getirmiş olduğu edimleri bakımından devredilemezlik ilkesi geçerli değildir. Bu bakımdan bakım alacaklısına bakım borcunun yerine getirilmesinin bir gereği olarak verilen harçlık veya giysi vb. eşyaları üzerinde bakım alacaklısının tasarruf yetkisi bulunmaktadır⁵⁹. Muaccel olduğu halde henüz bakım alacaklısına ifası gerçekleştirilmemiş bu gibi edimler bakımından, devredilemezlik ilkesi geçerliliğini korur⁶⁰. Bakım alacağının devredilemezliği ilkesinin hemen yukarıda değindiğimiz gerekçesi iledir ki bakım alacağının takasa konu edilmesi de mümkün değildir⁶¹. Takas hakkı, varması gerekli ve takas edildiği kapsamda borcu sona erdireceğinden bozucu yenilik doğuran hak niteliği taşıyan, şekle tabi olmaksızın tek taraflı irade beyanı ile ileri sürülebilen bir hukuki işlemdir⁶². Buna karşın aynı durum, bakım borçlusunun hakları bakımından söz konusu değildir. Bunun nedeni, bakım borçlusunun sözleşmeden doğan bazı malvarlığı değerlerinin veya belirlenen miktar paranın kendisine devredilmesine ilişkin haklarının malvarlığına ilişkin değerler olmaları nedeniyle üçüncü kişilere devredilebilmeleri gibi takasa veya rehne de konu edilebilmelerinin mümkün olmasıdır⁶³.

⁵⁵ AKARTEPE, s. 143; ŞAHİN, s. 114.

⁵⁶ “... karşılıklı olarak insani bir ilişkinin gerektirdiği şekilde...”. Bkz. AKARTEPE, s. 143.

⁵⁷ AKARTEPE, s. 157.

⁵⁸ Ölüncüye kadar bakma sözleşmesinde önel verilmeksizin fesih imkanını düzenleyen BK m. 617 hükmünün ikinci fıkrasında hâkimin, önel verilmeksizin feshi yerinde bulabileceği gibi taraflardan birinin istemi üzerine ya da resen aile topluluğu içinde yaşamalarına son verdikten sonra bakım alacaklısına ömür boyu gelir bağlayabileceği düzenlenmektedir. Söz konusu fesih hakkı, taraflardan her biri bakımından sözleşmeden doğan borçlara aykırı davranışının sözleşmenin devamını çekilmez hale getirmesi ile başkaca önemli sebeplerin, sözleşmenin devamını imkânsız hale getirmesi veya önemli ölçüde güçleştirmesi halinde gündeme gelecektir (BK m. 617/I). Bu halde BK m. 617/II uyarınca bakım borçlusunun bakım ve gözetim yükümlülüğü bir sermaye alacağına dönüştürülmüş veya irat şeklinde ödenmesine karar verilmişse devir yasağının uygulanmaması gerektiği yönünde İsviçre Hukukundan da yapılan çıkarım hakkında bkz. AKARTEPE, s. 111. BK m. 617 hükmünde her ne kadar “fesih” kavramı kaleme alınmış olsa da buradaki “fesih”, gerçek anlamda ve geleceğe etkili sonuçlar doğuran sözleşmeden dönme olarak anlaşılmalıdır. Bkz. EREN, *Borçlar Özel*, s. 842, Nr. 2853.

⁵⁹ ÖZKAYA, s. 111-112.

⁶⁰ Konu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. AKARTEPE, s. 112. Aynı yönde bkz. ÖZKAYA, s. 112.

⁶¹ Ölüncüye kadar bakma sözleşmesinden doğan bakım alacağının takas edilemezliği hakkında bkz. AKARTEPE, s. 113-114; ŞAHİN, s. 92; ÖZKAYA, s. 110.

⁶² Borcun sona ermesi hallerinden takas hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. EREN, *Borçlar Genel*, s. 1441 vd., Nr. 4009 vd.; OĞUZMAN / ÖZ, s. 600 vd., Nr. 1841 vd.; TEKİNAY / AKMAN / BURCUOĞLU / ALTOP, s. 1012 vd.

⁶³ AKARTEPE, s. 110.

D. Mirasbırakanın Ölünceye Kadar Bakılması Koşuluyla Kendisine Bakan Kimse Lehine Yaptığı Ölümüne Bağlı Kazandırmalarında Karşılaşılabilecek Hukuki Meseleler

Mirasbırakanın, ölünceye kadar bakılması koşuluyla belirli bir kimse lehine vasiyette bulunması halinde karşılaşılabilecek meselelerden ilki, mirasbırakanın yaşlılığı veya hastalığı nedeniyle ihtiyaç duyduğu bakım ve ilgili karşılığında kendisinden yararlanılmasına açık olmasıdır. Ölünceye kadar bakma sözleşmesinin geçerlik koşulu olarak miras sözleşmesi şeklinde yapılması zorunluluğunun karşısında vasiyetname nitelikli yazılı şekle tabidir (MK m. 502)⁶⁴. Söz konusu ölümüne bağlı tasarrufun hüküm ifade edebilmesi için öncelikle mirasbırakanın vasiyetname yapmaya ehil olması; bir başka deyişle vasiyeti yaptığı sırada ayırt etme gücünden yoksun bulunmaması gerekir (MK m. 502; MK m. 13, MK m. 14). Ehliyeteye ilişkin bu koşul, vasiyetname niteliğindeki bütün ölümüne bağlı kazandırmalar için söz konusudur. MK m. 502’de geçen vasiyet yapmaya ilişkin 15 yaş sınırı bakımından, yaşlılığı veya hastalığı nedeniyle ölünceye kadar bakılmaya ihtiyaç duyan mirasbırakan, uygulamadaki örnekler de düşünüldüğünde çoğunlukla bu yaşın üzerinde olacaktır. Ayrıca şekil itibarıyla vasiyetnamenin barındırdığı sakıncalar, hasta ve yaşlı kimseler için daha yüksektir. Mirasbırakanın bakımı için birine olan ihtiyacı nedeniyle bağımlılığının bulunması; bu hallerde kendisine ölünceye kadar bakmasını umduğu kişi lehine yaptığı kazandırmalar bakımından mirasbırakanın iradesinin aldatma, korkutma, yanılma etkisi altında verilmiş olma ihtimalini kuvvetlendireceğinden bu koşullar altında yapılan vasiyetnamelere daha hassasiyetle yaklaşılmalıdır (MK m. 504; MK m. 557/b. 2).

Konu hakkında bir başka mesele, mirasbırakanın iradesinin açık olarak anlaşılmadığı hallerde vasiyetnamenin yorumu meselesidir. Vasiyetnamenin yorumu, bir ölümüne bağlı tasarrufa ilişkin şekle uygun bir irade beyanı bulunmasına rağmen bunun anlam ve içeriği tespit edilemiyorsa ilgili ölümüne bağlı tasarrufu hukuken uygulanabilir kılmak, mirasbırakanın son arzularını yerine getirebilmek için anlam ve içeriğinin belirlenmeye çalışılmasıdır⁶⁵. Vasiyetname yorumlanırken bazı temel ilkelere faydalanılacaktır. Bunlar: Vasiyetname metnine bağlılık, vasiyetname dışı unsurlardan yararlanma, vasiyetname düzenlendiği andaki iradenin esas alınması, vasiyetname lehine yorum (*favor testamenti*)⁶⁶ ve yasal mirasçılık lehine yorum ilkeleridir⁶⁷.

İnceleme konumuz bakımından öncelikle ifade etmek gerekir ki mirasbırakan, ölünceye kadar bakılması koşuluyla vasiyet edeceği kazandırmalarda, kazandırma lehtarını şüpheye yer vermeyecek şekilde belirtmelidir. “Şu an (A) kişisi bana bakıp ihtiyaçlarımı karşılıyor; o devam etmez de (B) kişisi ya da bir başka komşum bana bakarsa (A) yerine o ... terekemin tamamına/şu kadar kısmına mirasçı olsun” gibi bir irade beyanı, şüphe içerir nitelikte olacağından mirasbırakanın iradesi net olarak anlaşılacaktır. Vasiyetname dışı olgularla da desteklenerek mirasbırakanın iradesi tespit edilmeye çalışılacaktır⁶⁸. Anılan durum, mirasbırakanın irade beyanından kimin mirasçısını olmasını istediğinin yorum sonucunda dahi anlaşılmasına neden olabilecektir⁶⁹. Bu halde vasiyetname hüküm ve sonuç

⁶⁴ El yazılı vasiyetnamenin fayda ve sakıncaları hakkında bkz. KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 192-193; DURAL / ÖZ, s. 84., Nr. 372 vd.; ÖZTAN, s. 309 vd.; ÇABRİ, s. 602 vd., Nr. 936 vd.

⁶⁵ Vasiyetnamenin yorumu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 321 vd.; SEROZAN / ENGİN, s. 410 vd., Nr. 209 vd.; İMRE / ERMAN, s. 109 vd.; EREN / YÜCER AKTÜRK, s. 198 vd.; ERGÜNE, Mehmet Serkan: “Vasiyetnamenin Yorumuna İlişkin Bazı Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi”, (Ed.) ENGİN, Baki İlkay: *Medeni Hukuk Alanındaki Güncel Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi Sempozyumu*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2023, s. 201 vd.; BAYGIN, Cem: “Ölümüne Bağlı Tasarruflarda Yorum”, *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2000, Cilt 4, Sayı 1-2, s. 567 vd.; ÖZTAN, s. 228 vd.; ŞİPKA / AKŞENER MERT, s. 65 vd.

⁶⁶ TAŞATAN, Caner: “Vasiyetname Lehine Yorum İlkesi ve Bu İlkenin Türk Medeni Kanunu’na Yansımaları”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2021, Cilt 23, Sayı 1, s. 573 vd.

⁶⁷ Ayrıca bkz. ERGÜNE, s. 202; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 323 vd.; DURAL / ÖZ, s. 227 vd.; EREN / YÜCER AKTÜRK, s. 199 vd.; BAYGIN, s. 570 vd.

⁶⁸ Benzer yönde bkz. 25.09.2023 tarih ve Az. 33 Wx 38/23 sayılı dosya numaralı Münih Yüksek Eyalet Mahkemesi (*Oberlandesgericht, OLG München*) kararı (https://www.erbrechtsiegen.de/erbeinsetzung-zugunsten-desjenigen-der-den-erblasser-bis-zum-tod-pflegt-und-betreut/#das_vorliegende_urteil, ET: 20.10.2024).

⁶⁹ 25.09.2023 tarih ve Az. 33 Wx 38/23 sayılı OLG/München kararında çocuksuz ve bekar mirasbırakan, bütün terekisini kendisine ölümüne kadar bakacak kimseye bıraktığını; halihazırda bu kişinin Bayan (X) olduğunu 2011 tarihinde vasiyetnamesinde beyan ettikten sonra kendisine (X) kişisinden sonra başkaca kimseler de bakmıştır. Mahkeme, özet olarak mirasbırakanın iradesinin açık olmadığı; yorum sonucunda da kimi mirasçısı olarak atamak istediğinin anlaşılmadığı; (X) kişisini örnekendirici olarak beyan ettiği sonucuna varmıştır.

ifade etmeyebilecektir. Lehine ölüme bağlı kazandırmada bulunulan kişinin vasiyetnamede açıkça belirtilmesi veya en azından yorum sonucunda bu kişinin tespit edilebilmesi halinde bir sonraki adım, “ölüncüye kadar bakma” koşulunun içeriğinin belirlenebilmesi olacaktır. Mirasbırakanın sadece “bana ölümüne kadar bakarsa” içeriğindeki bir irade beyanı karşı tarafın hangi koşullar altında ölüme bağlı kazandırmaya hak kazanacağını tam olarak ortaya koymamaktadır. Bakım kapsamında mirasbırakanın yiyecek, giyim, bakım, tedavi masraflarının karşılanması, ona karşı saygı kuralları çerçevesinde ilgi gösterilmesi, harçlığının verilmesi gibi ihtiyaçlarının giderilmesi gerekeceğinden bunlara ilişkin hususlar da şüpheye yer vermemek için vasiyetnamede belirtilmelidir. Hatta mirasbırakanın, ayrı bir hanede mi yaşamaya devam edeceği yoksa lehine ölüme bağlı kazandırmada bulunduğu kişinin hane halkı arasına dahil olarak onlarla mı yaşayacağı meselesinin de vasiyetnamede belirtilmesi, kanaatimizce sonraki olası belirsizliklere mahal vermemek adına daha elverişlidir. Mirasbırakanın vasiyetnamesindeki iradesi doğrudan veya yorum yolu ile belirlenemeyecek olursa vasiyetnamenin geçersizliği veya iptali gündeme gelebilecektir.

Konu hakkında karşılaşılabilecek bir diğer mesele, mirasbırakana ölüncüye kadar bakılması koşuluyla belirli mal vasiyetinde bulunulması ya da terekeye belirli oranda mirasçı atanması halinde söz konusu ölüme bağlı kazandırmanın, mirasbırakanın saklı paylı mirasçılarının saklı paylarının ihlaline neden olmasıdır. Bu halde saklı paylı mirasçılar dilerse MK m. 560 ve devamında düzenlenen tenkis hükümlerine başvurarak ilgili ölüme bağlı kazandırmanın saklı paylarını ihlal ettiği oranda tenkise tabi tutulmasını sağlayabilirler. Tenkisten kurtulan kısım, geçerliğini korumaya devam eder. Bu bilgi açısından Miras Hukuku nitelikli ölüncüye kadar bakma sözleşmesinde de bakım borçlusu için aynı risk söz konusudur. Ayrıca hatırlanmalıdır ki sözleşmeden farklı olarak mirasbırakan, kendisine ölüncüye kadar bakması koşuluyla bir kimse lehine yaptığı vasiyet niteliğindeki ölüme bağlı kazandırmaları serbestçe geri alabilir; bunları bir başkasına vasiyet edebilir veya bunlar üzerinde sağlararası bir işlemle tasarrufta bulunabilir.

İnceleme konumuzu tamamlayıcı bir bilgi olarak mirasbırakanın, kendisine bakan kimse lehine ölüncüye kadar bakılması koşuluna bağladığı ölüme bağlı herhangi bir kazandırmada bulunmadığı ve ölüncüye kadar bakma sözleşmesi de yapmadığı bir durumda mirasbırakana, onun ölümüne kadar bakan kimsenin kanundan doğan bir alacak hakkının bulunup bulunmadığına değinilmesinde fayda görüyoruz. Bu konuda hukukumuzda yasal bir düzenleme bulunmamakla beraber Medeni Kanunumuzun Aile Hukuku hükümleri arasında altsoya belirli koşulların varlığı halinde alacak hakkı tanıyan MK m. 370-371 hükümlerinin, çalışmada ele alınan mesele bakımından, mirasbırakana ölüncüye kadar bakan altsoyunun bu emeğine dayanarak bir bedel talep edebilmesi bakımından ihtiyacı karşılayıp karşılamayacağı belirlenmelidir⁷⁰.

Anılan hükümlerde anne-baba ya da büyük anne-büyük babası ile yaşayan ve emek veya gelirlerini aileye özgüleyen altsoyların buna karşılık uygun bir bedel isteyebileceği düzenlenmektedir. Hükümde geçen “bedel” ifadesi, doktrinde “altsoyun denkleştirme alacağı” olarak ifade edilmektedir⁷¹.

Öncelikle ifade etmek gerekir ki MK m. 370 hükmüne başvurabilmesi için altsoyun mirasçı olması gerekmez. Mirasbırakana, onun ölümüne kadar bakan kimsenin mirasçı olmasının gerekmemesi gibi. Anılan hüküm, hükmün düzenlendiği yer itibarıyla da anlaşılacağı üzere bir Aile Hukuku hükmüdür. Ancak emek ve/veya gelirini özgüleyen altsoy, üst soyundan isteyebileceği “uygun” bedeli, mirasbırakanın ölümünden önce talep edemez ve en geç, “borçlunun terekesinin taksimi anına kadar” isteyebilir (MK m. 371/I, III). Anılan hükümlerin odak noktası mirasbırakanın şahsına bakılması değil; mirasbırakan ile birlikte yaşayan altsoyun gelir ve/veya emeğini aileye özgülemesidir. Bu bilgiler göz

⁷⁰ Ayrıntılı bilgi ve konunun miras hukuku nitelikli Alman § 2057a hükmü ile karşılaştırılması ve her iki hüküm özelinde somut örnek çözümleri hakkında bkz. AYAN, Serkan: “Emeğini veya Gelirini Aileye Özgüleyen Altsoyun Denkleştirme Alacağı ve Almanya Örneği”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2010, Cilt 12, Sayı 1, s. 26 vd., s. 56 vd.

⁷¹ Bkz. DURAL, Mustafa / ÖĞÜZ, Tufan / GÜMÜŞ, Mustafa Alper: *Türk Özel Hukuku Cilt III - Aile Hukuku*, 16. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2022, s. 407, Nr. 1865-1869.

önünde bulundurulurken mirasbırakana, onun ölümüne kadar bakıp ihtiyaçlarını karşılayan altsoyun sadece bu gerekçe ile değil; fakat mirasbırakan ile birlikte yaşayıp da gelir ve/veya emeğini aileye özgülediğini ispat etmesi halinde söz konusu “denkleştirme alacağını” talep edebilmesi mümkündür. Diğer bir bakışla, mirasbırakanla aynı hanede yaşayarak ona bakan, ihtiyaçları ile saygı çerçevesinde ilgilenen kimsenin, gelir ve/veya emeğini onun ailesine özgülese dahi, mirasbırakanın altsoyu olmadığı sürece bu hükme dayanması olası değildir. Sonuç itibarıyla mirasbırakan iradi olarak bir ölüme bağlı tasarruf veya herhangi bir sözleşme ilişkisi ile kendisine, onun ölümüne kadar bakan kimse lehine bir kazandırmada bulunmazsa yasanın doğrudan bunu düzenleyen bir hüküm bulunmamaktadır. Mirasbırakana ölünceye kadar bakıp onunla ilgilenen, ihtiyaçlarını karşılayan kimse onun altsoyu olsa dahi, mirasbırakanla birlikte yaşayıp emek ve/veya gelirini aileye özgülemediği sürece yanıt değişmemekte; MK m. 370 - 371 hükümleri, çalışmanın bu kısmında değinilen mesele bakımından ihtiyacı karşılamamaktadır.

SONUÇ

Mirasbırakan, kendisine ölünceye kadar belirli bir kimse tarafından bakılması şartıyla bu kimse lehine koşula bağlı ölüme bağlı kazandırmalarda bulunabilir. Bu halde koşulun gerçekleşip gerçekleşmemesi, karşı tarafın (mirasbırakanın, kendisine ölünceye kadar bakmasını umduğu kişinin) iradesine bağlıdır. Karşı tarafın iradesine bağlı koşullar (sigara içmezsen, alkol/uyuşturucu kullanmazsan, eşime bakarsan) mirasbırakanın bir kimseyi, süreklilik arz eden bir davranışa teşvik etmesini sağlamak ve doktrinde geçerli olarak kabul görmektedirler. Hukukumuzda Medeni Kanunumuzun Miras Hukukuna ilişkin hükümler içeren üçüncü kitabında yasal bir düzenleme bulunmamakla beraber Alman Hukukundan yapılan ve hukukumuzda da aykırı düşmeyen bir çıkarımla, bu tür koşullar bozucu koşul olarak kabul edilmiştir. Ancak mirasbırakanın, kendisine ölünceye kadar bakılması koşuluyla belirli bir kişi lehine yaptığı ölüme bağlı kazandırmaları bakımından mesele biraz daha incelenerek bunların, gerçekleşip gerçekleşmeyeceği belirsiz bir vade (mirasbırakanın ölümü) ile sınırlandırılmış bulunan, bozucu koşula bağlanmış umut edilen bir hukuki ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Mirasbırakanın değinilen içerikteki koşula bağlı ölüme bağlı kazandırmaları, çalışmada Miras Hukuku nitelikli ölünceye kadar bakma sözleşmesi ile karşılaştırılmıştır. Sonuç itibarıyla vasiyetin tek taraflı hukuki işlem niteliği gereği bu türden kazandırmaları mirasbırakan serbestçe geri alabileceken kendisinin bakımına karşı tarafı sözleşme ilişkisi ile ikna etmesi halinde durum tersine dönecektir. Fakat madalyonun bir diğer yüzü, “sözleşme” niteliğinin bir getirisi olarak mirasbırakanın da borçlarının ve sözleşmeden serbestçe dönülemezliğinin yanı sıra karşı taraftan alacak hakkı niteliğinde bazı taleplerinin söz konusu olmasıdır. Ayrıca vasiyetname niteliğindeki ölüme bağlı kazandırmalar özellikle bakım ilişkisinin mirasbırakanı bir kimseye bağımlı kıldığı hallerde irade sakatlığı ihtimallerini arttırmaktadır. Yine koşula bağlı vasiyetname niteliğindeki ölüme bağlı kazandırmalarında mirasbırakanın iradesi anlaşılamiyorsa yoruma tabi tutulacaktır. İlgili ölüme bağlı tasarrufun içeriğinin yorum sonucunda dahi anlaşılabilmesi ve hükümsüzlüğü riskini bertaraf etmesi için mirasbırakan, kendisine ölünceye bakma koşuluyla lehine kazandırmada bulunduğu kimseyi şüpheye yer bırakmayacak şekilde belirtmelidir. Ayrıca “ölünceye kadar bakma” koşulunun içeriğinin muğlak kalmaması açısından mirasbırakanın vasiyetinde buna ilişkin bilgilere de yer vermesinin daha elverişli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada son olarak mirasbırakanın, kendisine ölümüne kadar bakan kimse lehine ölüme bağlı bir kazandırmada bulunmaması, taraflar arasında herhangi bir sözleşme ilişkisinin de olmaması halinde mirasbırakana ölünceye kadar bakan kimsenin, özellikle altsoyunun kanundan doğan bir talep hakkının olup olmadığı değerlendirilerek bu konuda olumsuz sonuca varılmıştır.

KAYNAKÇA

- AKARTEPE, Alpaslan: *Ölüncüye Kadar Bakma Sözleşmesi*, 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2024.
- AKÇA, Neslihan: *İvazlı Miras Sözleşmeleri*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022.
- AKİPEK ÖCAL, Şebnem: “Ölüncüye Kadar Bakma Sözleşmesi”, *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2018, Cilt 6, Sayı 1, s. 83-91.
- ALTINOK ORMANCI, Pınar: *Sürekli Borç İlişkilerinin Haklı Sebep Feshi*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2011.
- ANTALYA, O. Gökhan: “Geçerlilik Şekline Aykırılığın Yaptırımı ve Sınırları”, *Yargıtay Dergisi*, 1992, Cilt 18, Sayı 3, s. 365-395.
- AYAN, Serkan: “Emeğini veya Gelirini Aileye Özgüleyen Altsoyun Denkleştirme Alacağı ve Almanya Örneği”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2010, Cilt 12, Sayı 1, s. 25-83.
- AYDOĞDU, Murat / KAHVECİ, Nalan: *Türk Borçlar Hukuku - Özel Borç İlişkileri - Sözleşmeler Hukuku*, 5. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021.
- BAYGIN, Cem: “Ölüme Bağlı Tasarruflarda Yorum”, *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2000, Cilt 4, Sayı 1-2, s. 567-594.
- BİRSEN, Fatih: *Ölüncüye Kadar Bakma Sözleşmesi*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022.
- ÇABRİ, Sezer: *Miras Hukuku Şerhi (TMK m. 495-574) Cilt I*, 2. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2022.
- DURAL, Mustafa / ÖĞÜZ, Tufan / GÜMÜŞ, Mustafa Alper: *Türk Özel Hukuku Cilt III - Aile Hukuku*, 16. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2022.
- DURAL, Mustafa / ÖZ, Turgut: *Türk Özel Hukuku - Cilt IV - Miras Hukuku*, 20. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2024.
- EREN, Fikret / YÜCER AKTÜRK, İpek: *Türk Miras Hukuku*, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019.
- EREN, Fikret: *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 28. Baskı, Legem Yayınevi, Ankara, 2023 (Genel Hükümler).
- EREN, Fikret: *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, 11. Baskı, Legem Yayınevi, Ankara, 2023 (Özel Hükümler).
- ERGÜNE, Mehmet Serkan: “Vasiyetnamenin Yorumuna İlişkin Bazı Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi”, (Ed.) ENGİN, Baki İlkey: *Medeni Hukuk Alanındaki Güncel Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi Sempozyumu*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2023, s. 201-214.
- GÜMÜŞ, M. Alper: *Borçlar Hukuku Özel Hükümler - Kısa Ders Kitabı*, 5. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2020.
- HATEMİ, Hüseyin / SEROZAN, Rona / ARPACI, Abdülkadir: *Borçlar Hukuku Özel Bölüm*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1992.
- İMRE, Zahit / ERMAN, Hasan: *Miras Hukuku*, 17. Baskı, Der Yayınları, İstanbul, 2024.
- İNCE, Nurten: “Mirasbırakanın Güven Sorumluluğu (Culpa in Testando)”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2018, Cilt 9, Sayı 1, s. 153-184.
- KARAKAŞ, Fatma Tülay: *Kişiyeye Sıkı Sıkıya Bağlı Haklar*, Turhan Kitabevi, Ankara, 2015.
- KAULBACH, Ann-Marie C.: *Gestaltungsfreiheit im Erbrecht*, Wolfgang Metzner, Frankfurt am Main, 2012.
- KAYACAN, Simge Aksu: “Ölüncüye Kadar Bakma Sözleşmesinde Bakım Alacaklısının Güvence Sağlamaya Yönelik Hakları”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2019, Cilt 21, Sayı 1, s. 353-395.
- KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, Necip / HATEMİ, Hüseyin / SEROZAN, Rona / ARPACI, Abdülkadir: *Borçlar Hukukuna Giriş - Hukuki İşlem - Sözleşme*, 7. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2017.
- KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, Necip: *Miras Hukuku*, 3. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1987.
- KÜÇÜKAYDIN, Emine Aslı: “Mirasçı Atama”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 2017, Cilt 75, Sayı 1, s. 431-452.
- OĞUZMAN, Kemal / ÖZ, Turgut: *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt I*, 21. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2023.
- OĞUZMAN, Kemal: *Miras Hukuku*, 6. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1995.
- ÖZKAYA, Eraslan: *Ölüncüye Kadar Bakma Sözleşmesi*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2007.

- ÖZTAN, Bilge: *Miras Hukuku*, 6. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2014.
- SEROZAN, Rona / ENGİN, Baki İlkey: *Miras Hukuku ve Tamamı Çözümlü Pratik Çalışmalar*, 9. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2024.
- SEROZAN, Rona: “Miras Hukukunun Gelişim Süreci - Sosyo-Ekonomik Planda ve Hukuk Politikasında Yaşanan Değişiklikler ve Bu Değişikliklerin Miras Hukukunun Gelişimi Üzerindeki Etkileri”, (Çev.) PAKSOY, Meliha Sermin, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 2015, Cilt 73, Sayı 1, s. 531-559.
- ŞAHİN, Turan: *Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesi*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019.
- ŞİPKA, Şükran / AKŞENER MERT, Sehil: *Güncel Yargı Kararları Işığında Soru ve Cevaplarla Miras Hukuku I*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2023.
- TANDOĞAN Haluk: *Borçlar Hukuku - Özel Borç İlişkileri, Cilt: I/1, Kendisine Özgü Yapısı Olan ve Karma Sözleşmeler, Satış ve Çeşitleri, Trampa, Bağışlama*, 6. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2008.
- TAŞATAN, Caner: “Vasiyetname Lehine Yorum İlkesi ve Bu İlkenin Türk Medeni Kanunu’na Yansımaları”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2021, Cilt 23, Sayı 1, s. 571-605.
- TEKİNAY, Sulhi / AKMAN, Sermet / BURCUOĞLU, Haluk / ALTOP, Atilla: *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 7. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1993.
- TUNÇOMAĞ, Kenan: *Ölünceye Kadar Bakma Akdi*, Ayyıldız Matbaası, Ankara, 1959 (Ölünceye Kadar Bakma Akdi).
- TUNÇOMAĞ, Kenan: *Türk Borçlar Hukuku II. Cilt - Özel Borç İlişkileri*, Sermet Matbaası, İstanbul, 1977.
- YAVUZ, Cevdet / ACAR, Faruk / ÖZEN, Burak: *Türk Borçlar Hukuku Dersleri Özel Hükümler*, 14. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2016.
- ZEVKLİLER, Aydın / GÖKYAYLA, K. Emre: *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, 21. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2021.